

**С.М. Савлук, канд. екон. наук,
Київський інститут банківської справи**

ДО ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

Економічний капітал банку – досить нове економічне поняття. Воно виникло в процесі генезису захисної функції банківського капіталу як таке, що більше реалізує цю функцію, ніж традиційно відомий регулятивний капітал комерційного банку. Необхідність введення в теорію та практику банківської діяльності економічного капіталу викликана розширенням спектра та поглибленням дії банківських ризиків, які можуть мати руйнівні наслідки як для банку, так і його кредиторів. У той же час регулятивний капітал банку недостатньо віддзеркалює реальну загрозу різних ризиків для фінансової стійкості банку. А недосконалість методики його розрахунку призводить до того, що регулятивний капітал українських банків протягом багатьох років (2001-2003, 2005, 2007, 7 міс. 2008 р.) перевищує власний капітал банківської системи України.

В економічній літературі існує декілька різних підходів до визначення сутності економічного капіталу банку. Так, М. Тьессе та Ф. Труссард вважають, що економічний капітал – це найбільш стабільна частина регулятивного капіталу, яка може перекрити втрати від настання ризиків банківської діяльності. Л. Бернс та П. Тораваль розглядають економічний капітал банку як необхідну суму власних коштів банку для перекриття неочікуваних ризиків. Федеральна корпорація по страхуванню депозитів (FDIC, США) визначає економічний капітал як оцінку вірогідних втрат банку від настання ризиків і, відповідно, нову картину рівня адекватності капіталу в порівнянні з існуючим рівнем.

Іноземні банки вже активно запроваджують розрахунок економічного капіталу у своїй практичній роботі. Так, в річному звіті швейцарського банку Credit Suisse за 2007 рік економічний капітал визначається як оціночний капітал, необхідний для збереження платоспроможності і бізнесу навіть при критичному ринку ділових та операційних кондицій.

Різні підходи до розрахунку обсягу економічного капіталу зводяться до прогнозу розміру можливих втрат банку за кожним видом ризику: кредитним, операційним, юридичним та іншими. Найбільш дослідженим є підхід до оцінки кредитного ризику. Він визначається як очікувані збитки:

$$OZ = VD(\%) \cdot ZD(\%) \cdot PA, \quad (1)$$

де OZ – очікувані збитки;

VD – вірогідність дефолту активу (від 0 до 100 %);

ZD – рівень нанесення збитків від дефолту активу (як правило, від 10 до 100 %);

PA – розмір активу.

Вірогідність дефолту активу визначається залежно від рейтингу активу. Так, актив, якому за рейтингом S&P присвоєно рейтинг *AA*, має вірогідність дефолту 0,03 %, а актив із рейтингом *D* – 100 %. Показник *ЗД* оцінюється експертами і показує, скільки втратить банк від всього обсягу активу в разі його дефолту.

Таким чином, економічний капітал характеризує обсяг потенційних ризиків діяльності банку і ступінь їх впливу на власний капітал банку. Дискусійним залишається питання, чи дорівнює обсяг економічного капіталу сумі потенційних ризиків, чи він є різницею між власним капіталом та прогнозом втрат банку від одночасного настання всіх видів ризиків.